Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt lausuntoamme otsikon asiassa, minkä johdosta esitämme seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kansaneläkelakia, takuueläkkeestä annettua lakia, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia, vammaisetuuksista annettua lakia, sairausvakuutuslakia, työttömyysturvalakia sekä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annettua lakia.

Esityksen mukaan kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaetuuksien alaikäraja nostettaisiin 16 vuodesta 18 vuoteen. Lisäksi työttömyysetuuksien maksamiseen pääsääntöisesti soveltuvan 18 vuoden alaikärajan osalta säädettyjä poikkeuksia, jotka eräissä tapauksissa sallivat työttömyysetuuden maksamisen alle 18-vuotiaalle, rajattaisiin nykyiseen nähden. Vammaisetuuksista annetun lain mukaisia etuuksia muutettaisiin siten, että vammaistukea jatkossa maksettaisiin alle 18-vuotiaalle lapsen vammaistukena sekä 18 vuotta täyttäneelle aikuisen vammaistukena. Eläkettä saavan hoitotuen alaikärajaa nostettaisiin vastaavasti 18 vuoteen. Vammaisetuuksien saajat siirtyisivät näin ollen jatkossa aikuisille tarkoitettujen etuuksien piiriin 18 vuoden iässä nykyisen 16 vuoden iän sijasta.

Esityksen tarkoituksena on saattaa ikärajat vastaamaan ajankohtaa, jolloin nuoren oppivelvollisuuslain mukainen oppivelvollisuus viimeistään päättyy. Myös nuoren vanhempien elatusvelvollisuus jatkuu saman ajan. Työttömyysetuuksien osalta jäisi edelleen eräitä poikkeustilanteita, joissa työttömyysetuutta voitaisiin maksaa alle 18-vuotiaalle.

Ehdotukset perustuvat kansaneläkkeen, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahan ja vammaisetuuksien osalta vuosille 2025–2028 vahvistettuun julkisen talouden suunnitelmaan. Esityksen mukaan, jotta suunnitelman

kirjauksiin perustuvat muutokset voitaisiin toteuttaa sosiaalivakuutusjärjestelmän näkökulmasta johdonmukaisella tavalla sekä yhdenvertaisuusnäkökohdat huomioiden, myös takuueläkkeen ja sairauspäivärahan alaikärajaa nostettaisiin sekä työttömyysturvaetuuksien alle 18-vuotiaalle maksamista koskevia poikkeuksia rajattaisiin.

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain voimassaoloaikaa jatketaan esityksellä vuoden 2025 loppuun.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. Vammaisetuuksista annetun lain muutokset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027, ja työhön paluun edistämisestä annetun lain voimassaoloajan jatkamista koskevan muutoksen taas on tultava voimaan ennen kuin sen kohteena olevan lain voimassaolo päättyy eli ennen 31.12.2024.

Kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaetuuksien osalta muutoksia sovellettaisiin siirtymäsäännösten nojalla vuonna 2009 ja sen jälkeen syntyneisiin. Työttömyysetuuksien osalta muutosta sovellettaisiin vuonna 2008 ja sen jälkeen syntyneisiin. Maksussa olevien vammaisetuuksien maksamista jatkettaisiin seuraavaan lain mukaiseen tarkistukseen tai lakkaamiseen asti. Muutos ei siten vaikuttaisi jo myönnettyihin etuuksiin.

Pidämme lähtökohtaisesti esitettyjä muutoksia perusteltuina. Toteamme kuitenkin, että sairauspäivärahan ikärajan nostolla tulee varmasti olemaan vaikutuksia työnantajien halukkuuteen palkata 16–17-vuotiaita. Tämä johtuu siitä, ettei ko. ikäryhmän edustajien osalta ole jatkossa mahdollista maksaa pidemmissä sairauspoissaolotilanteissa sairauspäivärahaa myöskään palkkaa maksaneelle työnantajalle.

Pidämme myös vakuutusperiaatteen vastaisena, että 16-17-vuotiaista tulee jatkossakin maksaa työnantajan sosiaaliturvamaksu ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu vaikkei heillä ja heidän työnantajillaan ole enää oikeutta sairausvakuutuksesta maksettaviin etuuksiin. Esitystä olisikin perusteltua vielä tältä osin muuttaa.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Hellsten
työmarkkina-asioiden päällikkö